

VAN DE REDACTIE

Tijdens de ALV van 11 januari jl. bleek de Vereniging Tropische Bossen wederom springlevend. De vergadering werd druk bezocht. Het ledental is ook afgelopen jaar toegenomen en alle commissies stralen activiteit uit. In dit nummer zullen de belangrijkste resultaten en plannen van het bestuur en de commissies nog eens worden samengevat.

De Nieuwsbriefcommissie kijkt tevreden terug op de vier VTB-Nieuwsbrieven van 2001. Om er voor te zorgen dat de inhoud en stijl van de artikelen aansluit op de wensen van de leden, hebben we in de huidige Nieuwsbrief een enquête gevouwen. Graag verzoeken wij jullie de enquête ingevuld terug te sturen. Tevens hebben we het voornemen om voortaan met thema-nummers te werken. Twee leden nemen afscheid van onze commissie waardoor wij op zoek zijn naar nieuwe collega's. Mocht je geïnteresseerd zijn om onze commissie te ondersteunen, neem dan gerust eens contact op of kom langs om een kijkje in onze redactionele keuken te nemen. Uiteraard blijven ook losse inzendingen van harte welkom. We wensen iedereen een bruisend verenigingsjaar toe.

DE VTB IN 2001

Het VTB-bestuur begon het jaar 2001 met vier nieuwe leden. Wim Dijkman nam het voorzitterschap over van Hans Verweij. Jolanda van den Berg, Marion van Schaik en Toon Rijkers vervingen de vijf mensen die het oprichtingsbestuur verlaten hadden. Samen met de vier overgebleven bestuursleden uit het oprichtingsbestuur (Willemine Brinkman, Peter van der Meer, Willem-Albert Toose, Paul Zambon) begon het VTB-bestuur aan een jaar waarin met name de interne koersbepaling centraal stond. De eerste vergaderingen stonden dan ook in het teken van het op elkaar inspelen van het nieuwe bestuur, hetgeen moeiteloos verlopen is. Het bestuur vergaderde gemiddeld éénmaal per maand, waarbij met name het invullen

van de organisatie, het beheren c.q. runnen van de lopende zaken en het faciliteren en coördineren van verenigingszaken centraal stonden. Een terugkerend item op de vergaderingen was de vraag hoe meer inhoud te geven aan de VTB: waar staat de VTB voor, waarom moeten mensen lid worden, wat hebben we onze leden te bieden? Belangrijk hulpmiddel daarbij was het opstellen van een meerjaren visie (MJV). Deze werd geordend in vier werkvelden: 1) inhoudelijk 2) communicatie 3) service en 4) beheer. De eerste drie werkvelden zijn inmiddels uitgewerkt en op de ALV van 11 januari besproken. In de volgende Nieuwsbrief zal meer inhoudelijk worden ingegaan op de meerjaren visie.

De commissies spelen in onze vereniging nog steeds een cruciale rol. Via de contact personen blijft het bestuur op de hoogte van het reilen en zeilen van de commissies en springt bij waar nodig. De voorzitter heeft afgelopen jaar deelgenomen aan vergaderingen van vier van de vijf commissies om een beeld te krijgen van hun functioneren. Over het algemeen draaien de commissies goed. De belangrijkste "successen" van het afgelopen jaar zijn de zeer geslaagde studiedag van juni 2001 over *forest valuation*, het verschijnen van 4 nieuwsbrieven, onze professionele website, een geslaagde discussie over certificeren, en een groei van het aantal leden met 50 naar een totaal van 210. Ondanks dat er natuurlijk nog een hoop werk te doen is, mag geconcludeerd worden dat de VTB langzaam 'op stoom' komt.

Peter van der Meer, secretaris VTB

CONTRIBUTIE EN DE EURO

De inning van contributie door KLV gedurende het jaar 2000 is niet helemaal naar behoren gegaan. Vanaf midden vorig jaar is er een actie gestart om de uitstaande contributie alsnog te innen. Inmiddels zijn er nog slechts enkelen die niet aan de herhaalde oproep gehoor hebben gegeven. Ons is duidelijk geworden dat dit soms ligt aan onjuiste adresgegevens. Willen jullie ons bij verhuizing s.v.p. van het nieuwe adres op de hoogte stellen? Dat scheelt ons tijd en kosten.

De inning van contributie over 2001 is soepeler verlopen. Er staat nog ongeveer 10 % open. Heb je nog niet betaald? Bij deze dan een vriendelijk verzoek om dat zo spoedig mogelijk te doen.

De contributie inning voor 2002 zal, zoals eerder gemeld, niet meer verspreid over het jaar plaatsvinden maar door KLV in februari uitgevoerd worden. Heb je eind februari nog geen acceptgiro ontvangen? Check dan even je adresgegevens op de website of neemt u dan a.u.b. contact met ons op.

Ook de VTB heeft de overstap naar de euro gemaakt. Op de ALV van 11 januari jl. werd een voorgestelde aanpassing van de contributie unaniem aangenomen.

Per 1 januari 2002 bedraagt de nieuwe contributie:

VTB-lid:	25 euro
VTB-KLV-lid:	20 euro
student-VTB-lid:	15 euro
student-VTB-KLV-lid:	10 euro

Paul Zambon, Penningmeester VTB

COMMISSIE PR & LEDENWERVING

In samenwerking met de Websitecommissie heeft de PR&Ledenwerving-commissie onlangs een korte vragenlijst op de website gezet. Door middel van vijf vragen die je in minder dan 30 seconden kunt invullen, willen wij graag een beter beeld krijgen van het huidige ledenbestand van de VTB. Met de uitkomst van deze enquête kan de PR&Ledenwerving-commissie haar wervingsacties toespitsen op doelgroepen die momenteel minder vertegenwoordigd zijn.

De gegevens worden direct verwerkt en on-line kan de uitslag van de enquête bekeken worden. Voor een directe toegang tot de enquête klik je op <http://www.tropischebossen.nl/leden/info/enquete.asp>. Mocht je je wachtwoord niet bij de hand hebben dan kun je die via de website opvragen. Het wordt dan per omgaande naar je e-mailadres gestuurd.

Wij hopen dat je de moeite wilt nemen om de enquête zo spoedig mogelijk in te vullen, zodat we snel de resultaten kunnen gebruiken.

DE VTB-LISTSERVER

Begin dit jaar is de VTB-listserver in werking getreden. En we hebben het geweten. De eerste dagen gebeurde er niet veel. Het leek wel of een e-mail vanuit een "zonnig Guatemala", dat natuurlijk niet via de listserver had moeten gaan, het startschot was. Een ware discussie brak los over het gebruik van de listserver: er moest controle vooraf komen, de reply toets moest ongedaan gemaakt worden, men moest opgevoed worden over het hoe en wat van de listserver, etc. U heeft het allemaal kunnen volgen. Daarop volgden ook de afmeldingen van de mailinglijst waarvan een aantal (bewust of onbewust) bij iedereen in de mailbox belandde.

Als Webcie hebben we gedurende die 'discussieperiode' zoveel mogelijk de mensen erop gewezen dat berichten op de listserver wel interessant moeten zijn voor alle VTB-leden. Na een week flink wat reacties is op dit moment, na twee weken functioneren ervan, de rust wedergekeerd. Het gebruik van een listserver moest duidelijk nog beleefd worden. Zowel de Webcie als de gebruikers van deze faciliteit hebben een leerproces doorlopen. We hebben de listserver-instellingen

gewijzigd, zodat een 'reply' naar de afzender gaat en niet meer via de listserver. De gebruikers hebben voor zichzelf kunnen zien wat voor soort berichten zij wel of niet via een listserver willen ontvangen en zodoende voor zichzelf beter kunnen afwegen welk soort bericht voor de listserver geschikt is.

Even wat getallen: In die korte tijd zijn 18 mails rond gegaan (waarvan ongeveer 13 meer discussie getint dan inhoudelijk) en rond de 25 leden hebben zich van de mailinglijst laten afhaken, waarbij een aantal leden al heeft aangegeven dat ze deze beginfase even willen overslaan om zich later weer aan te melden. De listserver kan een goed instrument zijn om elkaar te informeren over allerlei zaken die rondom de tropische bossen spelen. Daarbij zijn al te strenge regels die het gebruik moeten afbakenen niet gewenst. De enige vraag die men zich moet stellen voordat een bericht op de listserver gaat, is: "Zou ik (als VTB-lid) een dergelijke mail willen ontvangen?"

Joris Fortuin, Webcie

COMMISSIE NIEUWSBRIEF

De Nieuwsbriefcommissie wil graag van jullie weten of de Nieuwsbrief eigenlijk wel wordt gelezen, hoe jullie denken over de artikelen, en aan welk soort informatie het meeste behoefte is. Om jullie mailbox niet te overvoeren met enquêtemails hebben we teruggegrepen op het ouderwetse vragenformulier. Dit formulier vind je bijgevoegd bij dit nummer van VTB-Nieuws. Als de VTB Nieuwsbrief je op enige manier interesseert, vul dan het formulier in en stuur het zo snel mogelijk terug naar VTB Nieuwsbriefcommissie, Postbus 124, 6700 AC Wageningen. Je kunt ook het formulier downloaden van onze website en digitaal terugsturen naar nieuwsbrief@tropischebossen.nl. Bij voorbaat hartelijk dank voor de moeite.

COMMISSIE THEMADISCUSSIE

Na de presentatie van deze commissie tijdens de ALV van 11 januari jl. kwam naar voren dat de leden graag zouden zien dat de discussies per e-mail gecontinueerd worden. De ervaring van het jaar 2001 leerde ons dat een actieve deelname van 10 tot 15 mensen per deelvraag te verwachten is. Om deze deelname te vergroten gaan we dit jaar de themadiscussies in een andere vorm voeren.

De gedachte is dat na een eerste algemene inventarisatie van onderwerpen die leden ter discussie willen stellen, er slechts e-mails rondgaan naar die leden die hebben aangegeven mee te willen discussiëren. Die leden krijgen dan ook de reacties van een ieder die in die discussiegroep zit, zodat er directer gereageerd kan worden. Meerdere themadiscussies (over verschillende onderwerpen, in discussiegroepjes van verschillende samenstelling) zouden zo tegelijkertijd gevoerd kunnen worden. Om de actieve deelname nog verder te vergroten is het de bedoeling dat er binnen het kader van een

opende discussie tevens korte thematische discussie-bijeenkomsten in Nederland worden georganiseerd. Deze informele bijeenkomsten moeten als additioneel element door het discussiegroepje zelf georganiseerd worden. De resultaten van de discussie worden vervolgens door de leden uitgewerkt en doorgegeven aan de commissie die deze op de website laat zetten.

De commissie kan deelnemen aan de discussie, faciliteren of ondersteunen (bij het regelen van een locatie, het in bredere zin aankondigen van de activiteit en eventueel opnemen van resultaten in de algemene discussie). Door deze werkwijze komt de ownership van de discussie meer bij de leden te liggen, wordt het inhoudelijke gehalte van de discussie niet beperkt tot een beperkt aantal centraal gekozen thema's en zal het mogelijk zijn flexibel in te springen op actuele zaken.

Wij hopen dat met het bovengenoemde 2-weg systeem veel meer leden actief bij inhoudelijke discussies binnen de vereniging betrokken zullen raken. Bovendien roepen wij leden op om onze commissie te versterken. Geef uw inspiratie de kans en neem actief deel; laat deze kans om uw vereniging inhoud te geven niet voorbij gaan: gewoon doen!

Namens de themacommissie, *Paul Zambon*

DUURZAAM BEHEER VAN TROPISCH REGENBOS

Is duurzaam beheer van tropisch regenbos wel mogelijk? Daar was ik lange tijd erg negatief over. Dit was gebaseerd op ervaringen opgedaan in het regenbos van Suriname waar ik ruim 30 jaar geleden een tijdje in concessies van o.a. Bruynzeel studies heb verricht. Ook mijn werk in de regenbossen van Zuid Nigeria, zo'n 25 jaar geleden, konden mij niet positiever maken.

Sinds die tijd is er wel wat gebeurd. Studies van o.a. Reitze de Graaf hebben ons wat meer inzicht gegeven in de ecologische aspecten van de regeneratie in uitgekapt regenbos, en bosbouwers hebben wat meer gevoel gekregen voor de sociale aspecten van het beheer van tropisch regenbos. Economisch gezien ziet het er echter nog steeds niet hoopgevend uit, zeker niet als we alleen het product hout in overweging nemen.

De laatste vijf tot tien jaar beginnen steeds meer organisaties, op zoek naar wegen om tot duurzaam regenbosbeheer te komen, veldervaring op dit gebied op te doen. Eén van die organisaties is WWF-België, dat actief is in Centraal Afrika. Met een gedeeltelijke financiering van DGIS via het door LNV beheerde PIN-programma (Programma Internationaal Natuur, de voorloper van BBI) en van de Europese Commissie, voert WWF-België een drietal projecten uit die gericht zijn op duurzaam bosbeheer:

1) Het project "Promotion of forest management and certification in timber producing countries of the Congo

Basin" heeft tot doel het stimuleren van duurzaam bosbeheer door middel van het definiëren en ontwikkelen van een certificeringssysteem in Centraal en West Afrika. Dit wordt vooral bereikt door het oprichten van National Working Groups (multi stakeholder kaders) die een belangrijke rol spelen bij de ontwikkeling van een certificeringssysteem. Verder zijn er contacten met een aantal *logging companies* om hen te adviseren omtrent meer duurzame beheer technieken.

2) In het "Pilot project of applied research and technical assistance to logging companies as part of sustainable forest management in Central Africa" legt men meer de nadruk op het verschaffen van technische assistentie aan houtkapmaatschappijen, gebaseerd op toegepast onderzoek. Diverse studies zijn gedaan (inventarisaties, regeneratie studies, wildbeheerstudies, bescherming biodiversiteit, vermindering 'logging impact', etc) en trainingen zijn uitgevoerd, zoals 'reduced impact logging' (door Form Ecology verzorgd).

3) Het derde project is het "Pilot project of applied research and technical assistance to the CEB (Gabon) logging company as part of sustainable forest management in Central Africa". Dit project lijkt op het bovenstaande. In dit geval gaat het echter specifiek om het aanvullen van het klassieke bosbeheerplan van een kapmaatschappij met ecologische en sociale aspecten. Het uiteindelijke doel is om te komen tot duurzaam bosbeheer volgens FSC criteria. CEB wordt beschouwd als een van de belangrijkste bedrijven die actief zijn in bosbeheer en -exploitatie in Gabon.

De eerste twee projecten zijn in januari 1998 begonnen en lopen op dit moment af. Het derde project is in augustus 2000 begonnen en heeft een looptijd van twee jaar.

De resultaten van de projecten werden op 17 december 2001 in Brussel op een seminar gepresenteerd. Aan dit seminar namen ruim 200 mensen uit Centraal Afrika en Europa deel (waaronder enkele VTB-leden). In zijn algemeenheid zijn de resultaten van de projecten bemoedigend. De integratie van sociale aspecten in het bosbeheer verloopt echter nog steeds niet naar tevredenheid; op dit vlak wordt nu samengewerkt met organisaties als SNV en het engelse DFID.

Geconcludeerd kan worden dat de resultaten een verlenging van de projecten, mogelijk in één programma, zou rechtvaardigen. Dit zou het mogelijk maken om de hulp aan kapmaatschappijen om tot geïntegreerde duurzame beheersplannen te komen te verbeteren, en dat er meer bekendheid gegeven kan worden aan deze strategie.

Is duurzaam bosbeheer van tropisch regenbos dan toch uitvoerbaar? We zijn op weg dit uit te proberen, hopelijk met positief resultaat.

Gertjan Renes

BUFFERZONE MANAGEMENT

Op 7 november 2001 organiseerde het IAC in samenwerking met IUCN een seminar met de titel: "Buffer Zone Management: Ecology versus Economy".

Er waren presentaties van:

- Prof. Herbert Prins (Natuurbeheer, Wageningen UR)
- mr. Prabha Budhatoki (Parks and People Programme, Nepal)
- mr. Frank Vorhies (hoofd van de Economic Service unit van IUCN)
- Dr. Doug Taylor (Wetlands International, Wageningen)
- Dr. Herman Rijksen (conservationist)

In zijn openingswoord gaf *prof. Prins* aan dat schaarste aan natuurlijke hulpbronnen telkens weer de basis vormt voor het instellen van een bufferzone. Interessante principes van de zgn. 'Ecosysteem benadering' maken dat doelstellingen voor de lange termijn moeten worden gedefinieerd en dat veranderingen in ecosystemen onvermijdelijk zijn. Als conclusie van het beheer van het Baluran Nationaal Park op Oost Java gaf hij aan dat bufferzones nooit binnen, maar altijd buiten het beschermde gebied zouden moeten worden gepland.

Het "Parks and People Programme" in Nepal is opgezet om het beheer van beschermde gebieden en de activiteiten van mensen die in en om die gebieden wonen, beter op elkaar af te stemmen. Natuurbehoud en ontwikkelings-activiteiten moeten hand in hand gaan, en, misschien minder opzienbarend, de beheers-plannen moeten in nauwe samenwerking met de bewoners worden ontworpen.

In de presentatie van *Frank Vorhies* werd de nieuwe samenwerking tussen IUCN en de International Finance Corporation gemeld, die het duurzaam gebruik van biologische diversiteit moet voorzien van fondsen. Als belangrijke aspecten van duurzaam gebruik van biologische diversiteit werden verder genoemd: duurzame levering van goederen en diensten, en duurzame oplossing van de afvalstoffenproblematiek.

Dr. *Doug Taylor* benadrukte het belang van bufferzones voor het beheer van wetlands, mits zij onderdeel zijn van een alomvattend beheer op het niveau van het gehele stroomgebied. Vaak zijn wetlands al bufferzones. Ook hij concludeerde dat het essentieel is om beheersplannen in nauw overleg met de omwonenden te maken.

Dr. *Herman Rijksen* vroeg zich af of natuurbehoud wel mogelijk is als we (beperkt) gebruik van natuurlijke hulpbronnen toestaan. Hierdoor neemt de biodiversiteit toch af. Bufferzones kunnen helpen de expansie van mensen te

remmen en dan voldoen die bufferzones het best die worden beheerd als industriële plantages in privé bezit.

Een aantal interessante opmerkingen die tijdens de panel-discussie werden gemaakt, is opgetekend. Natuurbeheer en bufferzones geven vrijwel nooit aanleiding tot een win-win situatie: er moeten altijd compromissen worden gesloten. Donoren negeren nogal eens de nationale wetgeving, bijvoorbeeld door in een bufferzone de jacht toe te laten, terwijl de wet dit verbiedt. Bovendien zouden donoren te weinig aandacht schenken aan "capacity building". Het beheer van een bufferzone moet bij dezelfde autoriteit liggen als dat van het Nationaal Park. Is dit niet mogelijk, dan zou de bufferzone binnen het park moeten worden gesitueerd.

Het beperken van het gebruik van natuurlijke hulpbronnen brengt kosten met zich mee: wie zou dat moeten betalen? Er werd een voorbeeld aangehaald van geldelijke compensatie voor het niet meer gebruiken van een kwart van de weidegebieden in een deel van India. Deze compensatie fondsen dienen nog te worden ingezet ten behoeve van ontwikkelingsactiviteiten in dezelfde regio.

Edu Boer

NOG DRIE MAANDEN VOOR DE COP-6

Op 29 november 2001 werd door het Nederlands Biodiversiteits Forum een bijeenkomst georganiseerd bij Stichting Natuur en Milieu in Utrecht ter voorbereiding op COP-6 van de CBD (8-19 april 2002 in Den Haag). Het verslag werd toegestuurd door het secretariaat van het Bossenoverleg (marieke.wit@nciucn.nl) waaruit het volgende.

Voor toegang tot COP-6 moet accreditatie aangevraagd worden via het CBD Secretariaat; voor stands en side-events geldt hetzelfde. Bij de aanvraag hiervoor geldt wie het eerst komt, eerst maalt. Nederland heeft het aantal side-events tijdens de lunch beperkt tot 5 per dag. Het ministerie van LNV heeft al 6 van dit soort bijeenkomsten aangemeld bij het Secretariaat voor thema's die zullen worden ingevuld door nederlandse organisaties (contactpersoon van het ministerie van LNV: Peter Bos, p.w.bos@n.agro.nl). Alle stukken, informatie over aanmelding en verzoeken voor side-events en achtergrondinformatie over het biodiversiteitsverdrag kunnen gevonden worden op www.biodiv.org.

De VTB (als studiekering van het KLV) heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen, die vanuit verschillende achtergronden en posities, geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen, info@tropischebossen.nl (ook voor info en aanmelden). **Website:** <http://www.tropischebossen.nl> **Deadline** voor het inleveren van artikelen voor de volgende nieuwsbrief is vrijdag 12 april 2002.

Redactie VTB-Nieuws: Richard Trenning, Henk Lette Heneleen de Boo, David Koning, Marion van Schaik en Peter Gerritsen. **E-mail redactie:** nieuwsbrief@tropischebossen.nl. **Drukker:** Drukkerij Junior, Nijmegen.